

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-130М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Фінансове право»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІ права
Протокол № 2 від 26.09.2024 р.

Рівне –2024

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Фінансове право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Корнева Т. В., Подвірна О. В. – Рівне : НУВГП, 2024. – 43 с.

Укладачі: *Корнева Т. В.*, к.ю.н., доцентка кафедри конституційного права та галузевих дисциплін; *Подвірна О. В.*, старший викладач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін

Відповідальна за випуск: *Мищук Інна Володимирівна*, к.ю.н., професорка кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 Право

Мищук І. В.

Попередня версія методичних вказівок 07-02-120.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура.....	6
1.1. Тематика практичних занять.....	6
1.2. Порядок оцінювання програмних результатів навчання...8	
2. Плани практичних занять	10
3. Самостійна робота здобувачів освіти	33
4. Рекомендована література.....	36

© Т.В. Корнева, О. В. Подвірна, 2024
© НУВГП, 2024

Передмова

Шановні студенти!

Освітня компонента «Фінансове право» є важливою для покращення фахової підготовки дослідника та практика-юриста та сприятиме формуванню індивідуальної освітньої траєкторії здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

В умовах сьогодення, з наданням широких повноважень органам місцевого самоврядування в результаті проведення реформи децентралізації, суттєво змінюється, удосконалюється фінансово-правове регулювання різних сфер суспільного життя. Законодавство, що регулює фінансові відносини, є мобільним і розгалуженим. Нові реалії українського державотворення потребують додаткового осмислення сутності сучасного фінансового права. Усе це вказує на зростання важливості дисципліни «Фінансове право» та пред'явлення підвищених вимог до якості його змісту. Крім того, в умовах розвитку України як демократичної, соціальної держави в правовій системі на шляху до євроінтеграції зростає значущість сучасних наукових розробок вчених-фінансистів. Отже, стає вагомішою роль фінансового права як галузі, науки і навчальної дисципліни, що є важливим чинником формування у майбутніх юристів реалістичного світогляду.

Саме теоретичне підґрунтя, де розкривається сучасна сутність фінансового права, розуміння його базових категорій, аналізуються: зміст грошового обігу, платіжних систем, цифрових активів як об'єктів фінансово-правового регулювання; поняття і правила обігу валюти і валютних цінностей; бюджетне, податкове і митне право; фінансовий контроль та відповідальність за правопорушення.

Освітня компонента «Фінансове право» важлива для майбутньої практичної діяльності, адже здобуті знання є

запорукою підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері юриспруденції. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі права при вирішенні реальних проблем фінансового сектору.

Пропоновані методичні вказівки допоможуть зорієнтуватись при підготовці до практичних занять, організувати самостійну роботу.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК20. Вміння працювати з даними, володіти інформаційному грамотністю, комунікацією та взаємодією у цифровому суспільстві.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10.Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11.Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13.Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК14.Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення

СК18. Здатність до складання процесуальних документів

СК19. Здатність до адаптації у професійному середовищі, вміння вирішувати складні професійні задачі, застосовуючи сучасні інформаційні технології

СК21. Здатність до розуміння теоретичних засад явища корупції, причини її виникнення і вплив на різні сфери життя, основ національної антикорупційної політики, типових корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення;

СК22. Здатність до розуміння основних засад академічної доброчесності, процедури її забезпечення та

відповідальність учасників освітнього процесу за порушення її принципів і норм.

Програмні результати навчання:

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

РН25. Уміти передбачати, виявляти та аналізувати проблеми, пов'язані з корупцією та академічною доброчесністю, реалізовувати заходи щодо їх запобігання у межах напрямів своєї діяльності.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

Мета: формування у здобувачів вищої освіти першого(бакалаврського) рівня цілісної та логічно-

послідовної системи знань у сфері мобілізації, розподілу та використанні централізованих та децентралізованих фінансових ресурсів держави, їх взаємозв'язок зі змінами, що відбуваються у фінансовій системі держави в умовах сьогодення, активізації аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти, розвитку умінь і навичок застосування сучасного фінансового законодавства у діяльності правника.

Основні завдання:

✓ формування системи теоретичних знань про фінансове право як галузь права, його змістовне наповнення та вміння використання їх у своїй професійній діяльності;

✓ засвоєння фінансово-правової термінології, основних положень фінансового права, вміння використання їх в процесуальній юридичній практиці;

✓ розвиток умінь і навичок щодо аналізу нормативно-правових актів, правового мислення, вміння критично обмірковувати проблемні питання, висловлювати власну аргументовану думку; розуміння здобувачами значення прийомів та методів обрання методологічного інструментарію до засвоєння доктрини фінансового права;

✓ засвоєння прецедентної практики Європейського Суду з прав людини та національних судів.

1.1. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин, д.ф.н.	К-сть годин, з.ф.н.
<i>Модуль 1. Фінансове право: загальнотеоретичні засади. Правові аспекти фінансової діяльності держави</i>			
1.	Загальнотеоретичні засади фінансового права. Фінансова	2	0,5

	діяльність держави, її правові аспекти		
2.	Предмет і метод, система, джерела і наука фінансового права	2	0,5
3.	Фінансово-правові норми та фінансові правовідносини	2	1
4.	Правові основи фінансового контролю.	2	1
5.	Бюджет і бюджетне право.	2	1
Модуль 2. Основні ланки фінансової системи України			
6.	Правове регулювання банківської системи: загальні положення	2	1
7.	Правові основи валютного регулювання	2	1
8.	Правові основи державних і муніципальних запозичень, державного і муніципального боргу та державного кредиту.	2	1
9.	Правові основи страхування	1	1
10.	Діджиталізація у фінансовій сфері як механізм демократизації суспільства	2	1
11.	Фінансовий моніторинг в умовах євроінтеграції	1	1
	Всього	20	10

1.2. Порядок оцінювання програмних результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з освітньої компоненти «Фінансове право» є:

- ✓ повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силабусом освітньої компоненти;
- ✓ глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом освітньої компоненти, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- ✓ вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- ✓ характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- ✓ вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- ✓ вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунок від 0 до 60 балів.

- ✓ Основними методами оцінювання є:
- ✓ аналіз усних відповідей;
- ✓ виконання практичних завдань;
- ✓ аналіз та складання правових документів;
- ✓ написання есе та тез.
- ✓ Написання МК

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне виконання усіх видів завдань, студент отримує такі обов'язкові бали:

– 6 балів за кожне якісне оформлення практичного (індивідуального) завдання;

– 20 балів – модуль 1;

– 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Додаткові бали студент може отримати при написанні наукової статті, наукової роботи на конкурс, есе, тез, тощо. Тему для дослідницької роботи студенти можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Фінансове право: загальнотеоретичні засади. Правові аспекти фінансової діяльності держави

Тема 1. 1. Загальнотеоретичні засади фінансового права. Фінансова діяльність держави, її правові аспекти

1. Поняття фінансів.
2. Фінансова система держави.
3. Фінансова діяльність держави.
4. Методи здійснення фінансової діяльності.
5. Органи, що здійснюють фінансову діяльність

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке фінанси і коли вони виникли?*
2. *Назвіть основні ознаки фінансової діяльності держави?*
3. *Охарактеризуйте основні завдання фінансової діяльності держави на сучасному етапі євроінтеграції.*
4. *Які методи здійснення фінансової діяльності?*

5. Дайте характеристику органам, які здійснюють і контролюють фінансову діяльність.

Практичні завдання: Завдання 1

Оберіть і наведіть приклад зі сучасних новин, опублікованих на офіційних сайтах державних органів України, визначивши ознаки фінансової діяльності і метод правового регулювання.

У чому полягають відмінності між публічними та приватними фінансами?

Завдання 2

На основі аналізу фінансового законодавства визначте, чи є однаковими обов'язки щодо формування, розподілу та використання фондів грошових коштів: а) фізичної особи; б) фізичної особи – підприємця; в) громадського об'єднання; г) банківської установи; д) державного підприємства; е) комунального підприємства.

Завдання 3

Визначте, що собою являють поняття «кошти», «гроші», «платіжний засіб»? Що відповідно до українського законодавства є законним платіжним засобом в Україні? Поясніть, чи всі відносини, які мають грошовий характер, потребують фінансово-правового регулювання? Наведіть приклад зі сучасних новин.

Завдання 4

На основі аналізу українського законодавства охарактеризуйте правові засади здійснення публічної фінансової діяльності органами держави та органами місцевого самоврядування. Назвіть органи держави та місцевого самоврядування, які здійснюють публічну фінансову діяльність.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Бюджетний кодекс від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

3. Податковий кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755117/print1443605884140362>.

4. Митний кодекс від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> Конституція України

5. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

6. Фінансове право: підручник за редакцією проф. М. П. Кучерявенка [Електронний ресурс] <http://uristinfo.net/finansovoe-pravo/271-finansove-pravo-za-red-mp-kucherjavenka.html>;

6. Новини з офіційних сайтів державних органів України: Офіційний сайт Міністерства фінансів України <https://mof.gov.ua/uk>

Тема 2. Предмет і метод, система, джерела і наука фінансового права

1. Поняття фінансового права, його предмет та метод
2. Система фінансового права.
3. Джерела фінансового права та фінансове законодавство.
4. Шляхи розвитку фінансового права як науки в умовах євроінтеграції.

Питання для самоконтролю:

1. З'ясувати та сформулювати знання щодо понять «фінанси» та «фінансової діяльності держави». Оберіть і

наведіть приклад зі сучасних новин, опублікованих на офіційних сайтах державних органів України, визначивши:

2. Яке (на вашу думку) завдання фінансової діяльності зазначено у цій новині

3. Проаналізуйте джерело законодавства, на яке є посилання в цій новині, визначивши:

- чому ви вважаєте цей нормативний акт предметом фінансового права?

- який метод правового регулювання в даному випадку застосовано?

Практичні завдання: Завдання 1

Класифікуйте обраний вами нормативний акт за різними критеріями:

- за юридичною силою (закони, підзаконні акти),
- за характером норм фінансового права (імперативні, рекомендаційні тощо),
- за територіальною ознакою,
- за суб'єктом правотворчості,
- за часом дії,
- за сферою дії,
- за формою тощо.

Завдання 2.

Проаналізуйте статтю 85 Конституції України з посиланням на номери пунктів (3, 4 і т.д., не копіюючи текст), де визначені, на вашу думку, повноваження Верховної Ради щодо фінансової діяльності держави.

Література:

1. Конституція України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

3. Фінансове право: підручник за редакцією проф. М. П. Кучерявенка [Електронний ресурс] <http://uristinfo.net/finansovoe-pravo/271-finansove-pravo-za-red-mp-kucherjavenka.html>;

4. Новини з офіційних сайтів державних органів України: Офіційний сайт Міністерства фінансів України <https://mof.gov.ua/uk>

Тема 3. Фінансово-правові норми та фінансові правовідносини

1. Поняття норм фінансового права, їх риси й структура.

2. Класифікація фінансово-правових норм.

3. Поняття, ознаки, функції та класифікація фінансових правовідносин.

4. Склад фінансових правовідносин.

5. Суб'єкти фінансових правовідносин

Питання для самоконтролю:

1. *Охарактеризуйте поняття фінансово-правової норми, особливості, класифікація.*

2. *Що слід розуміти під фінансовими правовідносинами, їх функціями та особливостями?*

3. *Визначте класифікацію фінансових правовідносин.*

4. *Що складає зміст фінансових правовідносин?*

5. *Назвіть суб'єктів фінансового права та фінансових правовідносин.*

6. *Яке значення мають юридичні факти в механізмі правового регулювання фінансових відносин?*

7. *Якими методами держава впливає на розвиток ринків фінансових послуг?*

Практичні завдання: Завдання 1.

Визначте, які з наведених суспільних відносин є фінансовими, поясніть, які ознаки повинні мати фінансові правовідносини:

а) підприємство перерахувало 1 тис. гривень на рахунок постачальника за отриману продукцію;

б) підприємство перерахувало 2,5 тис. гривень до Державного бюджету у вигляді платежу з податку на додану вартість;

в) підприємство перерахувало 10 тис. гривень для погашення кредиту;

г) підприємство перерахувало 6 000 гривень у вигляді єдиного соціального внеску;

д) підприємство перерахувало 1 000 гривень страховій компанії у вигляді платежу з добровільного страхування комерційного ризику;

е) фізична особа сплатила 250 гривень штрафу за порушення правил дорожнього руху;

є) підприємство перерахувало 1 тис. гривень у вигляді внеску до недержавного благодійного фонду?

ж) Нацбанк сплатив штраф за рішенням Антимонопольного комітету України за порушення антимонопольного законодавства (отримання контролю над АТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» без отримання попередньої згоди АМК);

з) банк сплатив штраф за рішенням Нацбанку у зв'язку із порушенням економічних нормативів регулювання діяльності банків;

и) за рішенням суду все майно Петренко, зокрема вклади в банках, конфіскуються на користь держави;

к) громадянин сплатив за житлово-комунальні послуги.

Завдання 2.

У філії виробничого об'єднання «Зоря» посадовими особами податкової служби проводилася документальна перевірка. В ході перевірки було виявлено, що податок на доходи фізичних осіб був нарахований та перерахований в бюджет не в повному обсязі.

Запитання: З'ясуйте сторони виниклих правовідносин і проаналізуйте ситуацію. Що собою являє фінансова правосуб'єктність? Назвіть види суб'єктів фінансового права. Як співвідносяться поняття «суб'єкт фінансових правовідносин» та «суб'єкт фінансового права». Чи належать до суб'єктів фінансового права фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності? Чи може посадова особа бути суб'єктом фінансового права? Охарактеризуйте, в чому виражається фінансова правосуб'єктність фізичних осіб, установ, органів державної влади та місцевого самоврядування, фінансово-кредитних організацій.

Завдання 3.

Проаналізуйте статтю 116 Конституції України і перерахуйте повноваження Кабінету Міністрів України щодо фінансової діяльності держави.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Бюджетний кодекс від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

3. Податковий кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755117/print1443605884140362>

3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

4. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

5. Руденко Є.Ю. Фінансова система України: структура та сутність. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-4_0-pages-178_186.pdf

Тема 4. Правові основи фінансового контролю

1. Поняття фінансового контролю, його суб'єкти й об'єкт.

1. Призначення фінансового контролю, його функції та принципи.

2. Класифікація фінансового контролю.

3. Поняття й види методів фінансового контролю.

4. Результативність проведення фінансового контролю на шляху до Євроінтеграції.

Питання для самоконтролю:

1. *Охарактеризуйте поняття фінансового контролю та його зміст.*

2. *Визначте види фінансового контролю за часом проведення, за формою проведення, за сферою фінансової діяльності, за суб'єктним складом органів, що його здійснюють.*

3. *Назвіть методи фінансового контролю.*

4. *Охарактеризуйте повноваження органів законодавчої влади, органів виконавчої влади, спеціальних контрольних органів, органів місцевого самоврядування, недержавних організацій у сфері фінансового контролю.*

5. *Визначте порядок реалізації контрольних повноважень у фінансовій сфері органами фінансового контролю (Рахункова палата України, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба, Державна аудиторська служба, Державна податкова служба, Державна митна служба, Національний банк України).*

Практичні завдання: Завдання 1.

Проаналізувавши контрольні повноваження органів Державної аудиторської служби, Державної податкової служби, Державної митної служби, Національного банку України складіть порівняльну таблицю за такими параметрами: 1) методи фінансового контролю, які мають право застосовувати дані органи; 2) підстави проведення контрольних заходів; 3) порядок допуску до проведення контрольного заходу; 4) строки проведення контрольних заходів.

Завдання 2.

Проаналізуйте контрольні повноваження Міністерства фінансів України та органів місцевого самоврядування у фінансовій діяльності.

Які методи фінансового контролю застосовують Міністерство фінансів України, органи місцевого самоврядування у своїй діяльності?

Завдання 3.

Проаналізуйте звіти поточного року, опубліковані на офіційних сайтах а) Національного банку України; б) Державної служби фінансового моніторингу та визначте:

- 1) які контрольні заходи проводилися?
- 2) які найбільш часті порушення були виявлені зазначеними фінансово-контролюючими органами ?
- 3) які санкції застосовано до порушників?

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Бюджетний кодекс від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

3. Податковий кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755117/print1443605884140362>

4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

6. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

7. Бортник Н. П., Єсімов С. С. Контрольні правовідносини у системі фінансових правовідносин. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/304490/296372>

Тема 5. Бюджет і бюджетне право

1. Поняття бюджету та його значення для функціонування держави й місцевого самоврядування.

2. Поняття бюджетного права та його система.

3. Бюджетно-правові норми та бюджетні правовідносини.

4. Бюджетне законодавство.

5. Бюджетні дефіцити та джерела пошуку їхнього фінансування на сучасному етапі євроінтеграції України.

Питання для самоконтролю:

1. *Визначте поняття бюджету та його значення для функціонування держави й місцевого самоврядування на сучасному етапі.*

2. *Охарактеризуйте бюджетно-правові норми, їх поняття, особливості, структуру, класифікацію.*

3. Що означає поняття бюджетні правовідносини, їх особливості, зміст та види.

4. Назвіть суб'єктів бюджетних правовідносин.

5. Назвіть джерела бюджетного права, особливості джерел, які мають тимчасовий характер.

6. Охарактеризуйте сучасне бюджетне законодавство і його особливості в умовах євроінтеграції.

7. Що являє собою бюджетна система України, з яких елементів складається та принципи її побудови?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Використовуючи дані Закону України про Державний бюджет України на поточний рік, визначте його значення для політичної, економічної і соціальної сфери держави. Класифікуйте цей закон як фінансово-правовий акт. У чому проявляється тимчасова дія Закону про Державний бюджет?

Завдання 2

Визначте особливості фінансово-правового статусу: а) бюджетної установи; б) державного комерційного підприємства, посилаючись на бюджетне законодавство; в) чи ідентичний правовий статус головних розпорядників бюджетних коштів та розпорядників нижчого рівня?

Завдання 3.

Який орган державної влади зобов'язаний контролювати перевищення видаткової частини державного бюджету над дохідною, аналізувати причини та виробляти комплексний підхід до управління процесом балансування бюджету? Наведіть приклади, використовуючи інформацію з офіційних сайтів.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Бюджетний кодекс від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

3. Податковий кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755 VI. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755117/print1443605884140362>.

4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Положення про Державну казначейську службу України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>.

6. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

7. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану в Україні (серпень-вересень 2024 р.) URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voennoho-9>

Модуль 2. Основні ланки фінансової системи України

Тема 6. Правове регулювання банківської системи: загальні положення

1. Банківська система України, її структура.
2. Правовий статус банків в Україні.
3. Види банків відповідно до законодавства України.
4. Правовий статус банківських об'єднань.

5. Поняття та зміст банківського регулювання
6. Фінансово-правові основи банківського кредитування комерційних банків Національним банком України

7. Банківський нагляд

Питання для самоконтролю:

1.Що відноситься до поняття «банківська система», її структура в Україні?

2.Яким нормативно-правовим актом визначено правовий статус банків України?

3.Перерахуйте види банків відповідно до законодавства України.

4.Охарактеризуйте правову природу Національного банку України.

5. Що являють собою грошовий обіг та грошова система України?

6. Які фінансово-правові засади організації платіжних систем в Україні?

7. Яким чином здійснюється правове регулювання відносин у сфері готівкового обігу та здійснення розрахунково-касового обслуговування?

8. Які методи використовуються державою для регулювання ринків фінансових послуг?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Громадянин М. звернувся до Національного банку України зі скаргою на діяльність Приватбанку щодо недотримання ним вимог чинного законодавства при здійсненні банківської діяльності. У скарзі зазначалося, що Приватбанк безпідставно відмовився видати депозитний вклад, тому М. вимагав здійснити перевірку банку щодо дотримання вимог чинного законодавства України та вжити заходів, передбачених ст. 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність» та у разі наявності підстав

позбавити банк ліцензії на право здійснення банківської діяльності. *Запитання:* Поясніть правову природу банківського нагляду. Визначте підстави та порядок проведення планових та позапланових контрольних заходів НБУ. Чи зобов'язаний НБУ провести перевірку скарги?

Завдання 2.

У січні 2024 року гр. А. звернувся до суду із скаргою на дії приватного виконавця виконавчого округу міста Тернопіль Д. та просив суд скасувати постанову приватного виконавця у виконавчому провадженні у частині накладення арешту на грошові кошти, а саме заробітну плату, розміщену на рахунку у акціонерному товаристві комерційний банк «ПриватБанк».

Скарга мотивована тим, що у провадженні приватного виконавця виконавчого округу перебуває виконавчий лист районного суду про стягнення з А. на користь акціонерного товариства «Універсал Банк» (далі - АТ «Універсал Банк») заборгованості за кредитним договором у розмірі 900 800 грн.

Постановою приватного виконавця накладено арешт на його грошові кошти, що містяться на рахунках в усіх банках, в тому числі у АТ КБ «ПриватБанк».

Згідно з довідкою - випискою виданою АТ КБ «ПриватБанк» щодо надходження коштів на картку А. ,він отримує виключно заробітну плату від державного підприємства «Кіностудія ».

Зазначає, що у зв'язку з накладенням приватним виконавцем арешту на його грошові кошти, що містяться на рахунку для отримання заробітної плати, він не може отримати заробітну плату, що поставило його у скрутне матеріальне становище, так як відсутні кошти на придбання продуктів харчування, необхідних ліків, на

оплату комунальних послуг, вважає, що взагалі залишився без засобів до існування та необхідного лікування.

1. Чи зобов'язаний банк накладати арешт згідно рішення суду?

2. Чи можна накладати арешт на заробітну плату та соціальні виплати?

Література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2121-14#Text>

2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/679-14#Text>

3. Про платіжні послуги: Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1591-20#n1249>

4. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 12.07.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1134>

5. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

6. Людмила Панова. Банківський рахунок як ключова ознака банківських операцій. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/3/12.pdf>

Тема 7. Правові основи валютного регулювання

1. Поняття валюти, валютних цінностей і валютних операцій відповідно до національного валютного законодавства.

2. Поняття та зміст валютного регулювання.

3. Правові основи валютного контролю,

4. Застосування фінансових санкцій за порушення валютного законодавства.

Питання для самоконтролю:

1. Що належить до валютних цінностей, чи є поняття «валютні цінності» тотожним поняттю «гроші»?

2. Що являють собою валютні операції? Яким нормативним актом визначено перелік валютних операцій?

3. Які органи уповноважені здійснювати валютне регулювання в Україні?

4. Які органи та установи уповноважені здійснювати валютний контроль в Україні?

5. Назвіть складові елементи валютної політики.

6. Охарактеризуйте поняття та зміст валютного регулювання

7. Визначить повноваження органів, що здійснюють державне валютне регулювання.

8. Охарактеризуйте поняття та функції валютного контролю, повноваження суб'єктів, які його здійснюють.

9. Яка відповідальність настає за порушення валютного законодавства?

10. Перерахуйте фінансові санкції, що застосовуються за порушення правил валютного регулювання.

Практичні завдання:

Завдання 1.

Громадянин Франції, перебуваючи на митній території України, з метою відвідування своїх родичів мав намір використати іноземну готівкову валюту як засіб платежу, а саме сплатити митні платежі за ввезення на митну територію України подарунків відповідно до митного законодавства України – 100 євро. Працівники митниці у прийомі платежу відмовили, мотивуючи це тим,

що на території України використовується лише національна валюта – гривня. *Чи правомірні дії митників?*

Завдання 2.

Будівельне підприємство «Фенікс» отримало валютні кошти готівкою при продажу фірмі-нерезиденту трьох квартир у щойно зведеному підприємством багатоквартирному будинку. Зазначені кошти три місяці зберігалися в офісі підприємства, де були виявлені представниками правоохоронних органів. *Надайте правову оцінку ситуації, що виникла.*

Література:

1. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

2. Про банки і банківську діяльність: Закон України 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2121-14>.

3. Про платіжні системи і переказ коштів: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2346-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2346-14>.

4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1702-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1702-18>.

5. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2473-19>.

6. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 року № 3637. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

7. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць,

Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

Тема 8. Правові основи державних і муніципальних запозичень, державного і муніципального боргу та державного кредиту

1. Поняття правового інституту державного та муніципального запозичення, його особливості.
2. Державний та муніципальний кредит.
3. Управління державним і муніципальним боргом.
4. Правові основи державного кредитування.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття державного кредиту та державного боргу.
2. Які форми державного кредиту?
3. Який порядок залучення іноземних кредитів під гарантії уряду України?
4. Який порядок здійснення запозичень до місцевих бюджетів?
5. Охарактеризуйте види державних доходів та видатків.

Практичні завдання:

Завдання 1.

До якого поняття правового інституту фінансового права можна відноситися програма співпраці з МВФ?

Завдання 2.

Які дієві заходи, на вашу думку, необхідно впровадити щодо оптимізації та зниження державної заборгованості ?

Література:

1. Бюджетний кодекс України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
2. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

3. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

Тема 9. Правові основи страхування

1. Поняття страхування і його функції.
2. Галузі, об'єкти й форми страхування.
3. Державний нагляд за страховою діяльністю та відносини у сфері страхування, що регулюються фінансовим правом.
4. Фінансово-правове регулювання відносин у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування

Питання для самоконтролю:

1. *В яких нормативно-правових актах визначені поняття страхування та його функцій?*
2. *Які державні органи здійснюють державний нагляд за страховою діяльністю в Україні?*
3. *Назвіть види загальнообов'язкового державного соціального страхування залежно від страхового випадку.*
4. *Проаналізуйте статтю 106 Конституції і перерахуйте повноваження Президента України щодо фінансової діяльності держави.*

Практичні завдання:

Завдання 1.

Управління соціального захисту населення районної державної адміністрації припинило виплату Громадянці А. щомісячної компенсації як непрацюючій працездатній особі, що здійснює догляд за особою, яка досягла 80 років (далі ОСОБА-3), з тих підстав, що вона проживає в іншому населеному пункті та не може постійно надавати ОСОБІ_3 якісні соціальні послуги. Незгода Громадянки А. з припиненням виплати компенсації стала підставою для

звернення до суду з позовом. У позовній заяві Громадянка А. зазначила, що будь-яких скарг на неї ОСОБА_3 ні в сільську раду, ні в управління соціального захисту населення райдержадміністрації не подавала. Позивачка постійно приїжджає до ОСОБА_3 велосипедом, в разі необхідності, вони спілкуються по телефону. Потреби, щоб позивачка постійно проживала з ОСОБА_3 в одному будинку, немає. *Запитання:* Чи є в даному випадку відносини, що регулюються фінансовим правом? Яке рішення, на вашу думку, прийме суд?

Завдання 2.

Проаналізуйте Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування сфер зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час дії воєнного стану» і надайте відповіді на запитання: *Чи може здійснюватися виплата допомоги по безробіттю особі без особистого візиту до центру зайнятості? З якого моменту надається статус безробітного особі, яка звернулася у центр зайнятості? З якого часу призначається допомога по безробіттю після отримання статусу безробітного?*

Література:

1. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

2. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та підзаконні акти до нього. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

Тема 10. Діджиталізація у фінансовій сфері як механізм демократизації суспільства

1. Поняття цифрової версії своєї національної валюти

2. CBDC (central bank digital currency), як новий офіційний засіб платежу, захищений державою.

3. Е-гривня - альтернатива готівці, електронним грошам та платіжним карткам.

4. Цифрова валюта та криптовалюта.

5. Адаптація до європейських норм як ключовий етап для підтримки та регулювання обігу віртуальних активів в Україні

Питання для самоконтролю:

1. *Поняття грошової системи держави та грошового обігу.*

2. *Правове регулювання готівкового обігу;*

3. *Суть і принципи організації безготівкових розрахунків;*

4. *Банківські рахунки, їх види та призначення;*

5. *Порядок відкриття рахунків в установах банків;*

6. *Форми безготівкових розрахунків.*

Практичні завдання: Завдання 1.

Для чого Україні цифрова гривня? Які перспективи для економіки України та суспільства відкриває впровадження електронної гривні?

Завдання 2.

Чи є Е-гривня новою формою фінансового контролю в забезпеченні антикорупційної політики в Україні?

Література:

1. Цифрові валюти – що про них говорять у США та в Україні. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/Krytovaluty-tsifrovivaliuty/5928491.html> (Дата звернення 10.09.2023 р.).

2. Для чого Україні цифрова гривня? Які перспективи для економіки України та суспільства відкриває впровадження електронної гривні?

URL:

<https://www.epravda.com.ua/columns/2021/07/6/675679/> (дата звернення 10.09.2023 р.).

3. Устинова І. Правові засади забезпечення фінансової безпеки державних активів в сучасній трансформаційній парадигмі. Забезпечення конституційних прав громадян в контексті конвенційних зобов'язань України / І. М. Сопілко, Ю. Л. Юринець, Ю. Д. Кунев та ін. Київ : «Видавництво «Людмила», 2022, С. 45–73.

4. Устинова І. П., Рябоконт Ю. В. Е-гривня як нова форма фінансового контролю в забезпеченні антикорупційної політики. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2023. № 3(68). С. 120–125.

5. Закон України «Про віртуальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

6. Закон України «Про платіжні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

7. Постанова Правління НБУ від 29.09.2022 № 210 «Про затвердження Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0210500-22#Text>

Тема 11. Фінансовий моніторинг.

1. Поняття фінансового моніторингу.
2. Правове регулювання фінансового моніторингу.

3. Правові основи діяльності Державної служби фінансового моніторингу України.

4. Відповідальність за порушення законодавства про фінансовий моніторинг.

5. Бюро економічної безпеки – діяльність і призначення.

Питання для самоконтролю:

1. *Надайте визначення поняття фінансового моніторингу.*

2. *Що є об'єктом фінансового моніторингу?*

3. *Що розуміється під поняттям ризик-орієнтований підхід?*

4. *Яка відповідальність наступає за порушення закону?*

5. *Кому підпорядковується БЕБ ?*

Практичні завдання: Завдання 1.

Банк заблокував платіж і зажадав за самою, здавалося б, буденною господарською операцією значний перелік документів. Чи правомірні дії банку? На підставі яких нормативних документів працює система фінмоніторингу та які вимоги вона пред'являє до суб'єктів господарювання і звичайних громадян?

Завдання 2.

Спеціально визначений суб'єкт первинного фінмоніторингу (СПФМ) - незалежний бухгалтер, що надає свої послуги підприємству за цивільно-правовим договором вирішив, що активи клієнта отримані незаконним шляхом, він їх заморозив, а фінансову операцію – зупинив. Чи правомірні дії бухгалтера? *Обґрунтуйте відповідь нормативними документами.*

Література:

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню

розповсюдження зброї масового знищення»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537 «Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015>

3. Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами освіти матеріалу з освітньої компоненти «Фінансове право» та формуванню у них навичок та вмій одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

✓ доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;

✓ підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;

✓ підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;

✓ робота в інформаційних мережах;

✓ самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів освіти у сесію.

Індивідуальне завдання передбачає самостійне вивчення та конспектування літератури з фінансового права та судової практики за переліком:

1. Фінансово-правові відносини, їх структура і особливості.
2. Фінансово-правові норми, їх структура і види.
3. Фінансова система України.
4. Поняття і функції фінансів.
5. Поняття і система фінансового права.
6. Методи і джерела фінансового права.
7. Фінансово-правові акти та їх різновиди.
8. Поняття і види фінансового контролю.
9. Ревізія як основний метод фінансового контролю, її види.
10. Оформлення результатів ревізії.
11. Правове положення і функції державних органів, які здійснюють
12. фінансовий контроль в Україні.
13. Рахункова палата України: правовий статус, завдання, функції, повноваження.
14. Зміст та особливості перевірки, обстеження, аналізу і ревізії.
15. Поняття, зміст і особливості бюджетно-правових відносин.
16. Бюджетний устрій України та бюджетна система.
17. Зміст актів про бюджет.
18. Поняття і порядок кошторисно-бюджетного фінансування.
19. Поняття і зміст бюджетного процесу.
20. Порядок складання проекту бюджету, бюджетна резолюція.
21. Порядок розгляду і затвердження проекту бюджету.
22. Порядок виконання бюджету, компетенція Державного казначейства України.
23. Звітність про виконання бюджету, її види.
24. Класифікація податків.

25. Податкова система України: поняття, принципи і структура.

26. Поняття і види податкових пільг.

27. Елементи податку як юридичної категорії.

28. Поняття резидента у митному та податковому праві.

29. Правовий статус, завдання, функції, права обов'язки Державної податкової служби України.

30. Поняття податку, принципи оподаткування.

31. Податок на прибуток підприємств.

32. Податок з доходів фізичних осіб.

33. Податок на землю і податок на промисел.

34. Акцизний збір, характеристика його елементів.

35. Митні платежі.

36. Податок на додану вартість.

37. Податок з власників транспортних засобів.

38. Види юридичної відповідальності за податкові правопорушення.

39. Правовий статус, функції і контрольні повноваження Національного банку України.

40. Правові засади безготівкового грошового обігу.

41. Правовий статус Міністерства фінансів України.

42. Зовнішня і внутрішня валютна політика України.

43. Державна податкова політика.

44. Державна митна політика.

45. Поняття і функції страхування.

46.55. Сучасні галузі і види страхування.

47. Поняття та види обов'язкового страхування.

48. Організація і регулювання страхової справи в Україні.

49. Поняття і види валютних цінностей.

50. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Бюджетний кодекс від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Податковий кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755117/print1443605884140362>.
4. Митний кодекс від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
7. Про банки і банківську діяльність: Закон України 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2121-14>.
8. Про платіжні послуги Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1702-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1702-18>.

10. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2473-19>.

11. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 року № 3637. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

12. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>.

14. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

15. Тімашов В. О., Севастьяненко О. В. Фінансова система України: правова характеристика та законодавче регулювання. *Право і суспільство*. 2021. №2. С. 134–139.

16. Устинова І. Правові засади забезпечення фінансової безпеки державних активів в сучасній трансформаційній парадигмі. Забезпечення конституційних прав громадян в контексті конвенційних зобов'язань України / І. М. Сопілко, Ю. Л. Юринець, Ю. Д. Кунев та ін. Київ : «Видавництво «Людмила», 2022, С. 45–73.

17. Устинова І. П., Рябоконтюк Ю. В. Е-гривня як нова форма фінансового контролю в забезпеченні антикорупційної політики. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2023. № 3(68). С. 120–125

Допоміжна література:

1. Фінансове право: підручник / за ред. Т. Є. Кагановської та М. П. Кучерявенка ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2022. 432 с.

2. Фінансове право України : навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.

3. Фінансове право: підручник / за ред. О. О. Дмитрик ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Одеса : Юридика, 2022. 466 с.

4. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.

5. Цифрові валюти – що про них говорять у США та в Україні. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/Krytovaluty-tsifrovivaliuty/5928491.html>

6. Для чого Україні цифрова гривня? Які перспективи для економіки України та суспільства відкриває впровадження електронної гривні? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/07/6/675679>

7. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану в Україні (серпень-вересень 2024 р.) URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-9>

8. . Людмила Панова. Банківський рахунок як ключова ознака банківських операцій. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/3/12.pdf>

9. Корнева Т.В. Інструменти законодавчого впливу на процедури нагляду в банківській сфері. Матеріали науково-практичного круглого столу «Правове регулювання фінансових послуг: національний,

європейський, глобалізаційний виміри». 28 січня 2022 року Сумський державний університет. 2022 .С.38–41

10. Корнева Т. В. Роль децентралізації у вдосконаленні системи управління публічними фінансами під час воєнного стану. *Електронне наукове видання «Кращі практики децентралізації: досвід країн ЄС для України»*. Матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 27 травня 2022 року) .С. 20–23.

11. Корнева Т. В. Особливості здійснення митного контролю під час воєнного стану», V Міжнародна науково-практична конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади», 17 червня 2022 на базі Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. С.178–180.

12. Корнева Т. В. Деякі проблеми комунікації у митній сфері при переміщенні товарів через митний кордон України під час воєнного стану. Тези доповідей. III Міжнародна науково-практична конференція «*Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки та оборони: проблеми, досвід, перспективи*» 31 жовтня 2022 року. М.Київ. Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Навчально-науковий центр стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони.
[URL:https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Ftoken%3D43cRuK3450hVUPcQEkycXW26DCi1qHpORvQjDZbZKW9j3_LL2n-fEU1XLYHJaBGwvT2YJz9t2M1UwdVZCH6B5UNFqx_oFGH9LvD0-Fb6j3A:FuYuUltcRwPXfqDf%26r%3D1676572619817&default_mode=view&lang=ru#start=0](https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Ftoken%3D43cRuK3450hVUPcQEkycXW26DCi1qHpORvQjDZbZKW9j3_LL2n-fEU1XLYHJaBGwvT2YJz9t2M1UwdVZCH6B5UNFqx_oFGH9LvD0-Fb6j3A:FuYuUltcRwPXfqDf%26r%3D1676572619817&default_mode=view&lang=ru#start=0)

13. Корнева Т. В. Деякі питання проблем переміщення товарів через митний кордон України під час

воєнного стану та їх закріплення в митному законодавстві. Міжнародна науково-практична конференція: *Адміністративне і фінансове право України: теорія, практика в умовах сьогодення*. 25 листопада 2022 р. Національна академія наук України, Інститут держави і права імені В. М. Корецького м. Київ Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25 листопада 2022 р.) Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2022 .С.89–94

14. Дорофєєва Л. М., Корнева Т. В. Адміністративно-правова діяльність Держмитслужби в умовах війни і перспективи євроінтеграції. *АНАЛІТИЧНО-ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВознавство*. Електронне наукове видання. № 5, 2022. С. 245–251. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України.

15. Корнева Т. В. Адміністративні процедури митного оформлення гуманітарних вантажів на період воєнного стану» Регіональна наукова конференція *«Адміністративно-територіальна реформа в Україні: стан, проблеми, перспективи»* 24.03.2022 на базі Навчально-наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування. С.76–80.

16. Корнева Т. В. Значення цифровізації митного контролю у період воєнного стану» Міжнародна науково-практична конференція *«Актуальні проблеми розвитку сучасного права: українські реалії та зарубіжний досвід»*, 20.05.2022 2022 на базі Навчально-наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування. С. 255–258.

17. Корнева Т., Rogozinikova K. Податкові пільги: деякі проблеми при переміщенні товарів через митний

кордон України під час воєнного стану. УДК 347.73
Юридичний вісник №5/2022 С.127–134

18. Корнева Т. В. Деякі питання адміністративно-правового забезпечення митного оформлення критичного імпорту під час воєнного стану V Міжнародна науково-практична конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади». 17 червня 2022 року. Хмельницький. С. 178–181.

19. Корнева Т. В. Організаційно-правові заходи Держмитслужби України щодо контролю у забезпеченні фінансової безпеки під час воєнного стану. VIII Міжнародно наукова-практична конференція «Фінансова безпека України: сучасний стан правового регулювання та перспективи розвитку» 26 жовтня 2022 року. С.199–203.

20. Корнева Т. В., Сірочук І. В. Прозорість банківської системи для забезпечення фінансових послуг Матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 27 січня 2023 року) «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри». УДК 347.73:336.1(063) С.69–74.

21. Корнева Т. В. Фінансово-правові інструменти в стратегії деокупації та реінтеграції Крима. Міжнародний науково-практичний круглий стіл «Крим – це Україна: стратегія деокупації та реінтеграції». Збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного круглого столу з нагоди Дня спротиву окупації Автономної республіки Крим та міста Севастополь (24 лютого 2023 р., м. Одеса) С. 99–103.

22. Корнева Т. В., Сірочук І. В. Банківський сектор: сутність та нормативно-правове забезпечення його функціонування в умовах воєнного стану VI Міжнародна науково-практична конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади», 31 березня 2023

на базі Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. С.244–246.

23. Корнева Т. В. Правові та організаційні засади реформування митної служби України. Всеукраїнська науково-практична конференція *«Публічна служба і адміністративне судочинство: проблеми і перспективи»*. Міністерство фінансів України, Державний податковий університет, Навчально-науковий Інститут права. 12 травня 2023 року. С. 91–96 .

24. Корнева Т. В. Фінансове забезпечення правового регулювання гендерної політики і галузі охорони здоров'я в умовах воєнного стану. Міжнародна науково-практична конференція *«Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір»*. Науково-дослідний інститут публічного права, Урядова уповноважена з питань гендерної політики 15 червня 2023 року. С. 97–101.

25. Дорофєєва, Корнева Т. В. Виклики та співпраця на шляху європейської інтеграції в сфері митної справи// УДК 342. 95 DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.69>. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Випуск 80. Частина 1.* С. 455–461.

26. Корнева Т. В., Сірочук І. В. Формування банківської стратегії для забезпечення фінансових послуг в умовах воєнного стану. Матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 року) *«Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри»* УДК 347.73:336.1 (063) П 68. С. 40–44.

27. Корнева Т. В., Сірочук І. В. Проблемні питання інтеграції е-валюти у фінансову систему України в умовах воєнного стану. VII Міжнародна науково-практична конференція *«Правові засади організації та здійснення публічної влади»*, 17 травня 2024 на базі Хмельницького

університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Збірник тез (м. Хмельницький, 17 травня 2024 року) С. 105–107.

28. Корнева Т. В. Сірочук І. В. *«Формування соціальної відповідальності влади, ЗМІ і бізнесу для забезпечення свободи вираження поглядів в умовах воєнного стану»*. Сумський державний університет. Освітній проєкт Кафедра Жана Моне «Стандарти ЄС у сфері свободи вираження поглядів та інформації» (101127062) Матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 24 травня 2024 року) С. 77–81.